

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Margity Fridovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Eleny Krajčovičovej v právnej veci navrhovateľa: **P. B.**, B., H., zast. J. P., advokátom, H., B., proti odporcovi: 1/ **R.**, M., B. a odporkyni 2/ **A.**, M., B., zast. J. D., advokátom, S., Ž., **o vydanie veci, eventuálne o zaplatenie 3.887.390,- Sk s príslušenstvom**, na odvolanie odporcu 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 28 Cb 84/99- 498 zo dňa 27. septembra 2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 28 Cb 84/99-498 zo dňa 27. septembra 2005 **p o t v r d z u j e .**

Odporcovia **s ú p o v i n n í** solidárne zaplatiť navrhovateľovi trovy odvolacieho konania na účet jeho právneho zástupcu v sume 31.254,50 Sk.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici odporcom 1/ a 2/ uložil

povinnosť zaplatiť navrhovateľovi solidárne sumu 3.887.390,- Sk so 17,6% úrokom z omeškania ročne od 21.12.1997 do zaplataenia a nahradiť solidárne navrhovateľovi trovy konania na účet advokáta J. P., H., B. vo výške 166.011,- Sk do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že podaným návrhom si navrhovateľ uplatnil proti odporcom 1/ a 2/ právo na vydanie veci - autobusu zn. N. a pre prípad, že v čase rozhodovania nebude tento existovať, uplatnil si právo na zaplataenie sumy 4.531.826,45 Sk ako náhrady škody s 22% úrokom z omeškania od 21.12.1997 do zaplataenia, na ktorú navrhol zaviazat' odporcov 1/ a 2/ solidárne. Navrhovateľ po podaní návrhu podaním zo dňa 20.1.2002 obmedzil predmet sporu a navrhol zaviazat' odporcov 1/ a 2/ solidárne na zaplataenie sumy 3.887.290,- Sk so 17,6% úrokom z omeškania ročne od 21.12.1997 do zaplataenia. Krajský súd rozsudkom zo dňa 12.12.2002 vyhovel návrhu navrhovateľa a zaviazal odporcov 1/ a 2/ solidárne na zaplataenie sumy 3.887.390,- Sk titulom náhrady škody, keď vec - autobus N. pre jeho existenciu nemohli odporcovia 1/ a 2/ vydat' navrhovateľovi. Na odvolanie odporcov 1/ a 2/ proti uvedenému rozsudku, Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že sumu, ktorej zaplataenia, sa navrhovateľ domáha, je treba posúdiť z titulu bezdôvodného obohatenia, pričom súd musí skúmať zákonné predpoklady pre jeho vydanie. Po doplnení dokazovania dospel súd k záveru, že navrhovateľ zakúpil autobus N. N 122 od nemeckého dodávateľa, cenu ktorého mu vyplatil a to vrátane cla a DPH. Keďže vydanie huteľnej veci tak, ako to navrhovateľ pôvodne žiadal od odporcu 1/ a 2/, ktorí autobus neoprávnene zadržovali, bolo v čase vyhlásenia rozsudku nemožné, pretože buď bol zničený alebo bol odcudzený, pričom navrhovateľ ho k dispozícii nemá, mohol sa navrhovateľ, ako vlastník autobusu domáhať voči odporcom 1/ a 2/ podľa názoru NS SR len vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré odporcovia získali a to vrátane príslušenstva. Súd preto skúmal základné predpoklady pre priznanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom dospel k záveru, že navrhovateľ dostatočne preukázal existenciu svojho vlastníckeho práva k autobusu N. a teda svoju aktívnu legitímáciu domáhať sa ochrany, ktorá mu ako vlastníkovi huteľnej veci, autobusu N. N 122 prislúcha. Tak odporca 1/, ako aj odporkyňa 2/ užívali autobus aj po termíne 20.12.1997, od ktorého už od vlastníka autobusu na takéto užívanie súhlas nemali. Zasahovali tak do vlastníctva navrhovateľa, pretože mu zabránili a znemožnili disponovať s autobusom, využívať ho a nakladať s ním, ako so svojim vlastníctvom. Tým, že si navrhovateľ uplatnil v návrhu eventuálny petit a to pre prípad, že by odpadla zákonná podmienka tejto vindikačnej žaloby, jej predmet v dôsledku zničenia,

odcudzenia, resp. spotrebovania veci, trval navrhovateľ v tomto štádiu konania na návrhu in eventum a žiadal priznať sumu 3.887.390,- Sk a to vrátane DPH titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré v čase straty, resp. odcudzenia autobusu ako hnutelnej veci zodpovedalo sume ustálenej v znaleckom posudku I. S.. Aj keď odporcovia 1/ a 2/ namietali zostatkovú hodnotu autobusu určenú znalcom pre účely vyšetrovania, súd uviedol, že znalec k nej dospel po akceptovaní pripomienok a po doložení listín zo strany odporcov 1 / a 2/, ktoré pôvodne k dispozícii nemal. Znalec vychádzal pri určení výšky ceny autobusu v čase jeho straty z nadobúdacej ceny s prihliadnutím na jej pokles vyplývajúci z veku amortizácie funkčnosti a zohľadnil aj nové časti a súčiastky autobusu zamontované do neho pri oprave. Súd poukázal na tú skutočnosť, že s odstupom času šiestich rokov by nebolo účelné žiadať o vypracovanie nového znaleckého posudku, pretože každý ďalší znalec by mal k dispozícii len tie isté listinné doklady bez autobusu, ktoré mal k dispozícii znalec I. S.. Súd preto vyhovel navrhovateľovi a uznal za správnu takú výšku bezdôvodného obohatenia, aká bola v konaní preukázaná znaleckým ocenením. Odporcom 1/ a 2/ sa nepodarilo vierohodne preukázať to, že by boli navrhovateľovi autobus, ktorým nesporne disponovali, skutočne vrátili. Naopak v konaní bolo preukázané, že odporca 1/ autobus od navrhovateľa prevzal, používal ho spolu s odporkyňou 2/, pričom tak robili bez právneho dôvodu, čo vyplýva aj z rozhodnutia NS SR. Účelom právnej úpravy bezdôvodného obohatenia je zabrániť vzniku bezdôvodného obohatenia na úkor iného, ak však už bezdôvodné obohatenie vznikli, zabezpečuje jeho vydanie. Keďže na strane odporcov 1/ a 2/ od začiatku právny dôvod na zadržanie a nevrátenie autobusu, ktorý od navrhovateľa nesporne prevzali, neexistoval, nesú zodpovednosť za to, že na úkor navrhovateľa získali bezdôvodné obohatenie a to bez ohľadu na to, či to zavinili alebo nie. Listina z 27.2.1997 nie je podľa názoru súdu dostatočným vierohodným dôkazom o vrátení autobusu navrhovateľovi, o to skôr, že odporcovia 1/ a 2/ nemali žiaden dôvod dávať opravovať autobus namiesto vlastníka do Nemecka, keď ich na to nespĺnomocnil. Je preto nesporné, že odporkyňa 2/ spolu s odporcom 1/ zneužili vlastnícke právo navrhovateľa pre realizáciu svojich obchodných záväzkov na jeho úkor. Bezdôvodné obohatenie vzniklo spoločným nedovoleným konaním oboch odporcov, pretože autobus slúžil výkonu povolania oboch odporcov, čo títo potvrdili. Navrhovateľ má preto právo na vydanie bezdôvodného obohatenia a keďže autobus, vydania ktorého sa pôvodne navrhovateľ domáhal už neexistuje, má nárok na jeho vyplatenie do tej výšky, do ktorej bolo obohatenie odporcami získané. Nie je pritom rozhodujúce, či odporcom z bezdôvodného obohatenia niečo zostalo. Keďže autobus už ako predmet bezdôvodného obohatenia nie je možné vydať,

sú odporcovia 1/ a 2/ povinní poskytnúť navrhovateľovi náhradné plnenie v peňažnej forme. Súd nemohol prihliadnuť na vznesenú námietku premlčania, pretože si navrhovateľ právo na peňažné plnenie, či už titulom náhrady škody alebo bezdôvodného obohatenia uplatnil na súde podľa § 107 Obč. zák. včas. Výška peňažnej náhrady zodpovedá ekonomickej hodnote bezdôvodného obohatenia ustálenej znalcom v čase jeho získania odporcami 1/ a 2/ a predstavuje sumu 3.887.390,- Sk. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia sa týka aj príslušenstva, preto súd zaviazal odporcov 1/ a 2/ na zaplatenie nielen sumy 3.887.390,- Sk, ako aj úroku z omeškania vo výške 17,6% ročne z dlžnej sumy od 21.12.1997 do zaplatenia a to v súlade s ust. § 517 Obč. zák. a § 3 nar. vlády SR č. 87/1995 Z.z. a na úhradu zaviazal súd odporcov 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie odporca 1/ a 2/. Odporca 1/ v odvolaní namietal, že prvostupňový súd sa vôbec neriadil s názorom odvolacieho súdu a po zrušení rozsudku nevykonal ďalšie dokazovanie. Je toho názoru, že mu v konaní nebolo preukázané bezdôvodné obohatenie, pretože doložil do spisu listinný dôkaz, že navrhovateľ si autobus prevzal v zahraničí. V tejto veci sa vedie trestné konanie a do dnešného dňa nebolo ukončené. V priebehu konania namietal i premlčanie nároku, keď o bezdôvodnom obohatení sa rozhodovalo prvýkrát dňa 27.9.2005. Žiadal preto návrh voči svojej osobe z dôvodu nepreukázania získania bezdôvodného obohatenia a vznesenej námietke premlčania v celom rozsahu zamietnuť.

Odporkyňa 2/ v odvolaní uviedla, že odvolací súd svojím rozhodnutím zrušil rozsudok prvostupňového súdu z dôvodu nestotožnenia sa s právnou kvalifikáciou žalovaného nároku ako náhrady škody, o ktorej bolo rozhodnuté a uložil súdu prvého stupňa konať a rozhodovať ako o práve na vydanie bezdôvodného obohatenia. Prvostupňový súd však v tomto smere nevykonal žiadne dôkazy a zotrval na dôvodoch predchádzajúceho rozhodnutia. Zdôraznila, že v predmetnom prípade nie sú splnené predpoklady ani pre priznanie náhrady škody, ani pre vydanie bezdôvodného obohatenia. Predmetný autobus používala v prospech navrhovateľa, preto sa bezdôvodne neobohatila. Vytýkala súdu, že vo vzťahu k odporkyňi 2/ vykonaným dokazovaním, ale ani v odôvodnení rozsudku neuviedol, v akom rozsahu odporkyňa 2/ získala bezdôvodné obohatenie, ktoré je povinná vydať. Ustanovenie § 451 ods. 1 Obč. zák. v jej prípade nebolo naplnené. Ak keď sa stotožňuje s právnym záverom NS SR, že

nájomná zmluva medzi odporcom 1/ a 2/ bola absolútne neplatným právnym úkonom, nič na tom nemení skutočnosť, že tento úkon navrhovateľ schválil listom zo dňa 21.8.1997 a ktorým s odvolaním sa na túto nájomnú zmluvu umožnil jej vozidlo, s ním zaslanými dokladmi, užívať. Podľa schválenej navrhovateľom i keď neplatnej nájomnej zmluvy uzavretej medzi odporkyňou 2/ a odporcom 1/, odporkyňa 2/, teda nie bez právneho dôvodu, po jednu sezónu autobus užívala a tento vrátila odporcovi 1/, ktorý jej vozidlo zmluvou odovzdal. Uviedla ďalej, že rozhodnutie súdu je založené na liste odporkyne 2/, pričom tento neexistuje a nebol nikdy odoslaný. Tento bol zaslaný za okolností svedecky dokázaných bez jej vedomia len vo faxovej podobe. Poukázala tiež na nedostatky znaleckého posudku, pretože bolo zistené, že motor v autobuse bol o desať rokov starší než bolo deklarované. Nevidí zmysel, aby sa vo veci ešte dopĺňovalo dokazovanie vzhľadom na doterajšie rozhodnutia súdu prvého stupňa. Žiada preto, aby odvolací súd rozsudok zmenil tak, že návrh zamietne.

Navrhovateľ k odvolaniam odporcov 1/ a 2/ uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny. Dokazovanie, ktoré bolo vykonané pred súdom prvého stupňa považuje za dostatočné. Navrhol preto napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie odporcov 1/ a 2/ podľa § 212 ods. 1 O.s.p. a napadnutý rozsudok z dôvodov jeho správnosti podľa § 219 O.s.p. potvrdil. Vychádzal zo zistenia, že predmetom sporu je navrhovateľom uplatnené právo voči odporcom 1/ a 2/ na vydanie veci – autobusu zn. N. a pre prípad, že v čase rozhodovania súdu nebude predmetný autobus, vydanie ktorého navrhovateľ žiada, existovať, potom z titulu náhrady škody navrhovateľ žiadal zaviazat' odporcov 1/ a 2/ solidárne na zaplatenie sumy 3.887.390,- Sk so 17,6% úrokom z omeškania od 21.12.1997 až do zaplatenia. Navrhovateľ pôvodne uplatnil právo na vydanie veci, resp. ak to nie je možné, zaplatenie ceny autobusu spoločne a nerozdielne. Ide teda o právo na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Obč. zák. Neskôr tento svoj nárok kvalifikoval ako právo na náhradu škody, ktorú mu súd prvého stupňa svojim rozhodnutím priznal. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí bol však toho názoru, že v danom prípade nejde o náhradu škody a nariadil súdu prvého stupňa vec posúdiť ako vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Obč. zák. V konaní bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a po doplnení dokazovania v zmysle intencií odvolacieho súdu, prvostupňový súd návrhu vyhovel a uložil odporcom 1/ a 2/ zaplatiť navrhovateľovi solidárne sumu

3.887.390,- Sk so 17,6% úrokom z omeškania ročne od 21.12.1997 do zaplatenia a nahradiť solidárne navrhovateľovi trovy konania na účet jeho právneho zástupcu vo výške 166.011,- Sk s odôvodnením, že odporcovia 1/ a 2/ v konaní vierohodne nepreukázali, že by boli navrhovateľovi autobus, ktorým nesporne disponovali, skutočne vrátili. Práve naopak, bolo jednoznačne preukázané, že odporca 1/ sporný autobus od navrhovateľa prevzal, používal ho spolu s odporkyňou 2/, pričom tak urobili bez právneho dôvodu. Keďže na strane odporcov 1/ a 2/ od začiatku právny dôvod na zadržanie a nevrátenie autobusu, ktorý od navrhovateľa nesporne prevzali, neexistoval, nesú zodpovednosť za to, že na úkor navrhovateľa získali bezdôvodné obohatenie a to bez ohľadu na to, či to zavinili alebo nie. Z obsahu spisu a z vykonaného dokazovania je nesporné, že odporca 1/ dňa 2.7.1997 predmetný autobus N., ktorého vlastníkom bol navrhovateľ, od navrhovateľa na písomné potvrdenie prevzal. Odporca 1/ prevzal autobus od navrhovateľa ako zodpovedný zástupca odporkyne 2/, keď mal oprávnenie na cestnú nákladnú prepravu, avšak neprevádzkoval a ani nemal oprávnenie na podnikanie v oblasti cestovného ruchu a medzinárodnej prepravy. Takéto oprávnenie mala odporkyňa 2/. Z uvedeného potvrdenia, ako aj zo vzájomnej korešpondencie medzi účastníkmi vyplýva, že medzi navrhovateľom a odporkyňou 2/ nebola uzavretá žiadna písomná zmluva o prenájme predmetného autobusu. Právny vzťah medzi navrhovateľom a odporkyňou 2/ je potrebné preto posudzovať ako právny vzťah na prepravu cestujúcich. Následne uzatvorená nájomná zmluva zo dňa 10.7.1997 medzi odporcom 1/ a odporkyňou 2/ o prenájme dopravného prostriedku je neplatná, keďže odporca 1/ nebol vlastníkom autobusu a ani nebol splnomocnený navrhovateľom, aby takúto zmluvu s odporkyňou 2/ uzavrel. Oba odporcovia autobus užívali na vykonávanie prepravy osôb v takom rozsahu, v akom sa odporcovia s navrhovateľom dohodli a s ktorým navrhovateľ súhlasil. Na tomto autobuse odporca 1/ vykonával počas mesiacov máj až september 1997 funkciu vodiča a po ukončení letnej turistickej sezóny mu odporkyňa 2/ autobus dňa 10.12.1997 zápisnične vrátila. Podľa § 451 ods. 1 Obč. zák. kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho úkonu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov. Z uvedeného vyplýva, že odporca 1/ od navrhovateľa sporný autobus prevzal, prevzal ho však bez právneho dôvodu. Odporca 1/ preto nemohol právne relevantným spôsobom uzatvoriť zmluvu s odporkyňou 2/ o nájme autobusu, lebo nešlo o jeho vlastníctvo a nemal žiadny dôvod na uzatvorenie takejto zmluvy.

Je nesporné, že odporkyňa predmetný autobus prevádzkovala. Odporcovia boli navrhovateľom viackrát vyzvaní na vrátenie predmetného vozidla, ktorý však navrhovateľovi nevrátili. Minimálne ešte v mesiaci máj 1998 bol autobus N. N 122 v dispozícii odporcov 1/ a 2/, čo potom vylučuje ich tvrdenie, že vo februári 1998 si ho navrhovateľ osobne v Nemecku prevzal a odviezol ho bez vykonania opravy. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu, že navrhovateľ dostatočne preukázal existenciu svojho vlastníckeho práva k autobusu N. a teda oprávnene sa domáha ochrany, ktorá mu ako vlastníčkovi hnuťnej veci prislúcha. Odporcovia užívali autobus aj po termíne 20.12.1997, k čomu však súhlas vlastníka nemali. Zasahovali tak do vlastníckych práv navrhovateľa, pretože mu bránili a znemožnili disponovať s autobusom, využívať ho a nakladať s ním ako so svojim vlastníctvom. Odporcovia 1/ a 2/ v konaní vierohodne nevedeli preukázať, že autobus navrhovateľovi, s ktorým nesporne disponovali, skutočne vrátili. Právny dôvod na zadržanie a nevrátenie autobusu, ktorý od navrhovateľa nesporne prevzali, neexistoval a preto sú povinní bezdôvodné obohatenie, ktorý na úkor navrhovateľa získali, vrátiť. Prvostupňový súd správne vyčíslil výšku bezdôvodného obohatenia, pričom vychádzal zo znaleckého posudku vyhotoveného znalcom pre účely vyšetrovania. Neobstojí ani námietka premlčania nároku vznesená odporcami, pretože navrhovateľ svoj nárok uplatnil včas už pri podaní samotného návrhu (dňa 29.10.1998) i keď titulom náhrady škody. Právna kvalifikácia predmetu sporu je vecou súdu. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 O.s.p. a úspešnému navrhovateľovi priznal ich náhradu. Trovy konania pozostávajú z 1 úkonu za poskytnutie právnej služby (účasť na pojednávaní dňa 11.12.2007) v sume 20.450,- Sk + 19% DPH, t.j. 3.885,50 Sk, 1 x režijný paušál 178,- Sk, cestovné - cesta B. - Bratislava a späť osobným automobilom zn. VW Passat v sume 3.771,- Sk a náhrada za stratu času za 10 hodín po 297,- Sk, t.j. 2.970,- Sk, spolu celkom 31.254,50 Sk (vyhl. č. 655/2004 Z.z.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 11. decembra 2007

JUDr. Margita F r i d o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: